

มาเลี้ยงลูกด้วย นมแม่กันเถอะ...

โดย พญ.กาญจกรวี สังข์เปรม
พญ.สุดารัตน์ เจริญสมบัติ

นมแม่มีประโยชน์อย่างไร?????

นมแม่ เป็นอาหารที่เหมาะสมและดีที่สุดของทารกตั้งแต่แรกเกิด ประโยชน์ของนมแม่ต่อทารกมีหลายประการ ได้แก่

1. นมแม่มีสารอาหารครบถ้วนและมีฮอร์โมนที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของทารก
2. นมแม่ย่อยและดูดซึมง่าย ช่วยระบบขับถ่าย ลดอาการท้องอืด โคลิคและช่วยให้ทารกอุจจาระง่าย
3. นมแม่มีภูมิคุ้มกันต้านทานโรค โดยเฉพาะน้ำนมช่วงแรกหลังคลอด(Colostrum) มีหลักฐานยืนยันว่าทารกที่ทานนมแม่อย่างเดียวยังช่วยลดการติดเชื้อของระบบทางเดินหายใจและหูชั้นกลางอักเสบ การติดเชื้อของทางเดินอาหารและยังช่วยลดอัตราการตายของทารกได้
4. นมแม่ช่วยป้องกันการแพ้โปรตีนและป้องกันโรคภูมิแพ้ รวมถึงลดอาการผิวหนังอักเสบจากภูมิแพ้และโรคหืดหอบ โดยเฉพาะในเด็กที่มีประวัติภูมิแพ้ในครอบครัว
5. น้ำนมแม่มีกรดไขมันจำเป็น DHA ช่วยให้สมองและระบบประสาทของทารกเจริญเติบโต พัฒนาการดีและเฉลียวฉลาด มีระดับไอคิวหรือเชอว์ปัญญาสูงกว่าทารกที่กินนมผสม
6. ทารกที่กินนมจากเต้านมมารดา จะได้รับความอบอุ่นทางจิตใจ ส่งผลให้มีสุขภาพทางจิตและมีการปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีเมื่อโตขึ้น
7. มีการศึกษาพบว่าทารกที่กินนมมารดาช่วยลดอัตราการเกิดโรคอ้วน โรคเบาหวานและโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวในระยะยาวได้

มันดีแบบนี้เอง มาดีมนมแม่กันเถอะ....

นอกจากนมแม่จะมีประโยชน์ต่อทารกแล้ว นมแม่มยังมีประโยชน์ต่อตัวมารดาที่ให้นมด้วย ได้แก่

1. ช่วยให้นมดลูกหดตัวคืนสภาพเร็ว
2. สะดวก ประหยัดรายจ่าย
3. ช่วยให้น้ำหนักลดลงได้เร็ว เนื่องจากมีกระตุ้นการสร้างฮอร์โมนที่ลดการสะสมไขมัน ทำให้มารดารูปร่างดี
4. การให้นมแม่เป็นการคุมกำเนิดตามธรรมชาติได้ประมาณ 70 วันนับจากหลังคลอด และยังช่วยให้นมดลูกไม่ขาดธาตุเหล็ก เพราะมีระยะปลอดประจำเดือนนานขึ้น
5. ลดความเสี่ยงการเป็นมะเร็งเต้านมและมะเร็งรังไข่
6. เกิดความรักและความผูกพันระหว่างมารดาและทารก ช่วยลดภาวะซึมเศร้าหลังคลอดในมารดา

นมผสมอันตรายกว่าที่คิด!!

ในปัจจุบัน การผลิตนมผสมมากมายหลายสูตรหลายยี่ห้อ แม้ว่าจะมีการโฆษณาอวดอ้างว่าเหมือนนมแม่หรือเติมสารอาหารมากกว่านมแม่ ในความเป็นจริงแล้วนมแม่มยังมีสารอาหารอีกหลาย 100 ชนิดที่นมผสมไม่มีและไม่สามารถเลียนแบบได้ ข้อที่ควรทราบก่อนให้ลูกกินนมผสม

1. สารอาหารเช่นโปรตีนในนมผสมที่สูงทำให้ไตที่ยังพัฒนาไม่สมบูรณ์ของทารกต้องทำงานหนัก
2. น้ำตาลในนมผสมที่สูงทำให้ทารกน้ำหนักเกิน เป็นโรคอ้วนในระยะยาว
3. กรดไขมัน DHA และ RDA ที่เติมไว้ในนมผสม เป็นกรดไขมันที่ได้มาจากการสังเคราะห์ ไม่ได้ช่วยให้มีการพัฒนาของสมองเมื่อเทียบกับนมสูตรธรรมชาติ ในทารกบางรายไม่สามารถย่อยและดูดซึมกรดสังเคราะห์ได้ ทำให้มีอาการอาเจียนและท้องเสียเป็นอันตรายต่อชีวิตทารกได้
4. นมผสมยังย่อยและดูดซึมยากกว่านมแม่ทำให้ทารกท้องอืด เป็นโคลิกและขับถ่ายยาก
5. ไม่มีนมผสมยี่ห้อไหนหรือราคาแพงแค่ไหนก็ไม่สามารถแทนนมแม่ให้ทารกได้ นั่นก็คือ ภูมิคุ้มกันโรคจากมารดาที่ส่งผ่านทางน้ำนมแม่

6. นมผสมกระตุ้นให้ทารกมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมุมิแพ้มากขึ้นทั้งโรคผิวหนังอักเสบและหืดหอบ
7. ขั้นตอนการระบวณการผลิตนมผง บรรจุภัณฑ์และการเก็บรักษา รวมถึงขั้นตอนการชงใส่ขวดก่อนให้ทารก มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของเชื้อโรค ทำให้ติดเชื้อระบบทางเดินอาหารและอุจจาระร่วงตามมา
8. ผลเสียที่แย่มากที่สุดของการให้ทารกกินนมผสมตั้งแต่หลังคลอด นั่นก็คือทำให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ล้มเหลวและทารกเสียผลประโยชน์จากการกินนมแม่

เนื่องจากนมแม่มีประโยชน์ต่อทั้งทารกและมารดา องค์การอนามัยโลก องค์การยูนิเซฟ และสมาคมกุมารแพทย์ทั่วโลก แนะนำให้ “มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวตั้งแต่หลังคลอดโดยไม่ให้อาหารชนิดอื่น แม่แต่น้ำเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 6 เดือน หลังจากนั้นให้อาหารเสริมตามวัย ร่วมกับนมแม่ต่อไปจนครบอายุ 2 ปี หลังจากนั้น สามารถ ให้นมแม่ได้อีกตามความต้องการของมารดา” มารดาควรตระหนักถึงความสำคัญของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ นมผสมเป็นเพียงอาหารทดแทนนมแม่ ในกรณีมารดามีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถให้นมทารกได้เท่านั้น

ภาวะใดบ้างที่มารดาให้นมแม่แก่ทารก

มารดาเป็นโรคที่สามารถติดต่อผ่านทางน้ำนม ได้แก่ HIV เชื้อไวรัสฮิวแมนทีเซลล์ลิมโฟโทรฟิก ชนิด 1 และ 2 (Human T-cell lymphotropic virus type I/II) เชื้อ Brucella ที่ยังไม่ได้รักษา

1. ในกรณีมารดามีเชื้อไวรัสโรคที่ยังไม่ได้รักษาหรือมีตุ่มน้ำจากเชื้อเริ่มที่เต้านม ไม่ให้ดูดจากเต้าโดยตรงแต่ให้ปั๊มนมให้ทารกกินได้ เมื่อรักษาด้วยยาไวรัสโรคจนไม่พบเชื้อหรืออย่างน้อย 2 อาทิตย์ หรือแผลตุ่มน้ำหายสนิทแล้วค่อยให้ทารกกลับมาดูดนมจากเต้าได้
2. ในกรณีมารดาเป็นฮีสุกฮีส ในช่วง 5 วันก่อนคลอด จนถึง 2 วันหลังคลอด ให้แยกทารกจากมารดา แต่สามารถกินนมจากนมปั๊มได้
3. ในกรณีมารดาเป็นไข้หวัดใหญ่ H1N1 ให้แยกทารก แต่สามารถกินนมจากนมปั๊มได้จนมารดาใช้ลงให้ทารกกลับมาดูดนมจากเต้าได้
4. ทารกที่แพทย์วินิจฉัยว่ามีความผิดปกติทางเมตาบอลิซึม ไม่สามารถนำน้ำตาลจากนมไปใช้ได้ เช่นโรคกาแลกโตซีเมีย (galactosemia) ฟีนิลคีโตนูเรีย (phenylketonuria)

คำถามที่พบบ่อยเวลาให้นมแม่???

โดย พญ. กาญจรีวี สังข์เปรม

ทำอย่างไรให้ประสบความสำเร็จในการให้นมแม่เมื่อแม่มาทำงาน

เนื่องจากมารดาสามารถลาเลี้ยงลูกได้ 3-6 เดือน หลังจากนั้นจะต้องกลับไปทำงาน มารดาบางคนอาจจะกังวลใจว่าทำอย่างไรดี เรามีวิธีการทำสต็อกนมเพื่อเตรียมตัวให้ลูกน้อยมีนมแม่ทานเมื่อคุณแม่กลับมาทำงาน

โดยมีวิธีการดังนี้

1. ให้ลูกดูดนมแม่จากเต้าทุก 2-3 ชม. ใน 1 เดือนแรก ถ้าคุณแม่ไม่เหนื่อยมากจนเกินไปให้ปั๊มหลังลูกน้อยทานเสร็จแล้วเก็บใส่ถุงเก็บนมจนเต็มถุงแล้วเก็บ feed ไว้ไม่เอามาใช้
2. เมื่อคุณแม่ใกล้จะกลับมาทำงานให้นำนมแม่ที่เก็บไว้ใส่ขวดนมให้ลูกรับประทาน เพื่อให้ลูกชินกับการดูดนมแม่จากขวดนมได้
3. เมื่อคุณแม่มาทำงานให้ปั๊มนมระหว่างวัน 2-3 รอบต่อวันเพื่อไปชดเชยสต็อกนมที่ใช้ไปในแต่ละวันขณะที่คุณแม่ไม่อยู่

เมื่อเอานมแม่มาละลายแล้ว ต้องทานให้หมดไหม

นมที่นำมาละลายแล้วควรใช้ให้หมดใน 1 วัน ไม่ควรนำกลับมา freeze อีก

เมื่อนำนมแม่เข้ามา freeze คุณค่าอาหารยังเหมือนเดิมไหม

นมแม่ที่เอามาละลายคุณค่าอาหารยังเหมือนเดิม

นมแม่เก็บที่อุณหภูมิต่างๆอยู่ได้นานเท่าไร

อายุของนมแม่อยู่ได้นานขึ้นกับอุณหภูมิที่ใช้เก็บดังนี้

- อุณหภูมิห้อง 25-32 องศา อยู่ได้ 3-4 ชม
- ภาชนะน้ำแข็ง อุณหภูมิ 15 องศา อยู่ได้ 24 ชม
- ตู้เย็นช่องธรรมดาอุณหภูมิ 2-8 องศา อยู่ได้ 3-8 วัน
- แช่แข็งประตูเดียวอุณหภูมิ 0-(-4) องศา อยู่ได้ 2 สัปดาห์
- แช่แข็งตู้เย็น 2 ประตู อุณหภูมิ -4 องศา อยู่ได้ 4-6 เดือน
- แช่แข็งเย็นจัด ตู้เย็นชนิดพิเศษ -19 องศา อยู่ได้ 6-12 เดือน

เราจะปั๊มนมทานเท่าไรในแต่ละรอบ เพื่อจะได้มีน้ำนมเก็บสต็อกเยอะๆ

ควรปั๊มนานประมาณ 20-30 นาทีให้เกลี้ยงเต้า และควรบีบมือต่อหลังจากปั๊มอีก 5-10 นาที เพื่อให้ร่างกายผลิตน้ำนมมาให้เยอะขึ้น

เราควรให้ลูกทานนมแม่คนอื่นหรือไม่

เนื่องจากยังมีโรคที่ติดต่อทางการทานน้ำนม จึงแนะนำว่าควรให้นมตัวเองดีที่สุด หากจะรับนมแม่คนอื่นควรรับจากแหล่งที่มีการตรวจสอบว่าน้ำมนั้นปราศจากเชื้อจริงๆ ซึ่งมีบางสถาบันเขารับบริจาคนมแม่ และคัดกรองเชื้อโรคไว้เพื่อความปลอดภัย

นมแม่เหม็นหืนหลังละลายเป็นอะไรไหม

ปกตินมแม่ที่ละลายจะมีกลิ่นเหม็นหืน เด็กบางคนไม่ทาน อาจแก้ได้ช่วยให้ทานผสมกับนมใหม่ที่ปั๊มออกมาเพื่อลดการเหม็นหืนได้

เอกสารอ้างอิง

1. การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ [breastfeedingthai](http://breastfeedingthai.com) ให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับ นมแม่ www.breastfeedingthai.com
2. มูลนิธิศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทย. www.thaibreastfeeding.org
3. WHO | Breastfeeding. www.who.int/topics/breastfeeding/en

*เพราะเราเชื่อว่าการเลี้ยงลูก

ด้วยนมแม่คือสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเรา*